

บทบาทของรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ
ของ สถาบันวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ต่อการธำรงรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์
ในวโรกาสเฉลิมฉลองพระชนมพรรษาครบ 60 ปี

นายบุญฤทธิ แผลมหลวง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-407-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018940 11788855๗

THE ROLE OF LIVE BROADCASTING ON ROYAL AND STATE CEREMONIES
OF RADIO THAILAND TO MAINTAIN THE STATUS OF THE THAI MONARCHY
ON THE OCCASION OF THE 60th ANNIVERSARY CELEBRATION

Mr. Bhunyarit Laemluang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-407-6

บุญฤทธิ แผลมหลวง : บทบาทของรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญของสถานีวิทยุกระจายเสียงไทย ต่อการธำรงรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ในวโรกาสเฉลิมฉลองพระชนมพรรษาครบ 60 ปี (THE ROLE OF LIVE BROADCASTING ON ROYAL AND STATE CEREMONIES OF RADIO THAILAND TO MAINTAIN THE STATUS OF THE THAI MONARCHY ON THE OCCATION OF THE 60th ANNIVERSARY CELEBRATION)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.จุมพล รอดคำดี, 149 หน้า. ISBN 974-583-407-6

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจบทบาทและกลไกการทำงานของรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ปฏิบัติการในกระบวนการเพื่อธำรงรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ การศึกษาในงานวิจัยนี้ ศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการสร้างจิตสำนึก เป็นแนวทางในการเข้าสู่ปัญหาของการวิจัย ผลการวิจัยมีดังนี้

รายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นผลผลิตจากสื่อมวลชนของรัฐจึงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ การทำงานของรายการจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างศรัทธาและสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งถือเป็นสถาบันหลักที่มีความสำคัญอย่างสูงยิ่งของสังคมไทย อย่างไรก็ตาม เป้าหมายขององค์กรและบุคลากรซึ่งดำเนินงานถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญล้วนมีแนวโน้มเป็นไปในทางที่สอดคล้องต้องกัน รูปแบบการนำเสนอรายการมีลักษณะผสมผสาน ทั้งแบบเป็นทางการและแบบเป็นกันเอง ทั้งยังพบว่าได้มีการเลือกสรรเนื้อหา ถ้อยคำประโยคหรือข้อความ เพื่อใช้สำหรับนำเสนอ เป็นอย่างดี ทำให้รายการที่น่าเสนอมีความน่าเชื่อถือและน่าสนใจ

กระบวนการสร้างความหมายของเนื้อหารายการทำหน้าที่ในการถ่ายทอดมรดกทางสังคมด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจถึงประวัติความเป็นมา รวมทั้งภูมิหลังของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีและพิธีสำคัญและทำหน้าที่ในการประสานสัมพันธ์ส่วนต่าง ๆ ของสังคมด้วยการตอกย้ำเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

การทำงานของกลไกรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญย่อมส่งผลให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อสังคมไทยซึ่งจะนำไปสู่บรรยากาศของความเห็นพ้องต้องกันของประชาชนในอันที่จะร่วมกันธำรงรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงถือได้ว่ากลไกดังกล่าวปฏิบัติการในกระบวนการเพื่อธำรงรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C350342 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: LIVE BROADCASTING/MAINTAIN/ROYAL CEREMONIES

BHUNYARIT LAEMLUANG : THE ROLE OF LIVE BROADCASTING ON ROYAL AND STATE CEREMONIES OF RADIO THAILAND TO MAINTAIN THE STATUS OF THE THAI MONARCHY ON THE OCCATION OF THE 60th ANNIVERSARY CELEBRATION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. JOOMPOL RODCUMDEE. 149 pp. ISBN 974-583-487-6

This research study aims to provide better understanding of the role and strategy of live broadcasting of major royal and state functions of Radio Thailand in an attempt to uphold monarchical institution.

The study has used the qualitative research method in its execution within the framework of role and responsibility of mass media towards society and in building up consciousness as a basis for the investigation. The study concludes :

1) As live-broadcasting programmes of major royal and state functions of Radio Thailand are state's production, they are under state control. Production works are geared towards building up reverence and loyalty to the monarchy which is the most significant and most esteemed in the Thai society,

The objectives of the organization are well attuned to the personnel involved in the production of programmes. Programme designs comprise both formal and informal presentations. Carefully chosen words, phrases and sentences make the programmes both credible and interesting.

2) the process of building up programme substance has transmitted the social heritage to the audience by providing historical background and related evidences to each royal and state function broadcasted. It has also bring together different sectors of the society by emphasising loyalty to the monarchical institution.

The strategy used in broadcasting significant royal and state functions has affected the people's realisation of the importance of the monarchy to the Thai society. Also, it helps generate unanimity of the thai people in upholding the monarchical institution.

It has fulfilled the task that has set out to do.

ภาควิชา.....การสื่อสารมวลชน
.....การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัย ด้วยดีและขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชวัญเรือน กิติวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ศิริชัย ศิริเกษะ ที่กรุณารับเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากคุณชั้น พูลสมบัติ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในฐานะผู้บังคับบัญชาของผู้วิจัย และคุณประพจน์ สาครบุตร คุณอนันต์ บุญถาวร คุณภฤติยา สุวรรณโมกษ์ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่อาจกล่าวนามได้ครบถ้วนไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา รวมทั้ง ภรรยาและบุตร ซึ่งมีส่วนสนับสนุน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

บุญยฤทธิ์ แผลมหลวง

ตุลาคม 2536

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง.
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ.
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ.
สารบัญตาราง.....	ช.
สารบัญภาพ.....	ญ.
บทที่ 1 บทนำ.....	1
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
- ปัญหาวิจัย.....	6
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
- ขอบสันนิษฐาน.....	7
- ขอบเขตของการวิจัย.....	8
- นิยามศัพท์.....	8
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
- แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม.....	13
- แนวคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการสร้างจิตสำนึก.....	14
- งานวิจัยเกี่ยวกับประวัติการถ่ายทอดนอกสถานที่ของไทย.....	16
- งานวิจัยเกี่ยวกับพระราชพิธี.....	18
- งานวิจัยเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์.....	19
- งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพุทธศาสนากับพระมหากษัตริย์.....	21
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	26
- แหล่งข้อมูล.....	26
- การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
- หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
- การวิเคราะห์ข้อมูล.....	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
องค์กรและการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ	
ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย.....	33
- นโยบายเกี่ยวกับการถ่ายทอดเสียงรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญ..	33
- โครงสร้างขององค์กรรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ.....	37
- กระบวนการดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญ.....	41
บทที่ 5	
บทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย	
ในการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์.....	66
- รูปแบบรายการ.....	67
- เนื้อหา.....	74
- การนำเสนอ.....	107
บทที่ 6	
สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	118
บรรณานุกรม.....	125
ภาคผนวก.....	129
ประวัติผู้เขียน.....	149

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1. สรุปการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ
ตั้งแต่ขั้นเตรียมการจนถึงขั้นประเมินผล..... 65

สารบัญภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1. การจัดองค์กรที่รับผิดชอบการดำเนินงานถ่ายทอดพระราชพิธี
และพิธีสำคัญของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย 40
2. ขั้นตอนการเสนอเรื่องเพื่อขออนุมัติถ่ายทอดรายการพระราชพิธี
และพิธีสำคัญ 46
3. ขั้นตอนการออกคำสั่งให้ปฏิบัติงานถ่ายทอดรายการพระราชพิธี
และพิธีสำคัญ 47
4. การดำเนินการถ่ายทอดรายการพระราชพิธีและพิธีสำคัญ
ในขณะออกอากาศ 58
5. ขั้นตอนการทำงานรายการถ่ายทอดพระราชพิธีและพิธีสำคัญ
และการไหลของงานผ่านบุคคลต่าง ๆ ตั้งแต่ขั้นเตรียมการ
จนถึงขั้นปฏิบัติงาน 63
6. รูปแบบการนำเสนอรายการ 73